

تأثیر ویژگی های هیئت مدیره از طریق تکنیک های حسابداری مدیریت نوین بر عملکرد مالی شرکت ها

حمیدرضا ملک حسینی

دانشجوی دکتری تخصصی حسابداری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران
hemalekhossini@gmail.com

مهدی عرب صالحی نصر آبادی

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)
Mehdi_arabsalehi@acnt.ui.ac.ir

داریوش فروغی

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
foroghi@ase.ui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۲

چکیده

تئوری نمایندگی چگونگی بوجود آمدن هیئت مدیره، ویژگی های هیئت مدیره و انتخاب مدیران را مطرح کرده است. تمامی این رویدادها در جهت رسیدن به عملکرد مالی بهتر است. سهامداران اختیاراتی را جهت پیشبرد اهداف شرکت به مدیران اعطاء کرده اند، آنان نیز برای رسیدن به اهداف شرکت از ابزارهای گوناگون بهره می جویند که یکی از این ابزارهای قدرتمند حسابداری مدیریت می باشد. در این پژوهش با استفاده از اطلاعات ۲۷ شرکت برتر بورسی در سال ۱۳۹۸ که داده های مربوط به تکنیک های حسابداری مدیریت نوین از طریق پرسشنامه طراحی شده توسط محققین در قالب ۱۹ سؤال جمع آوری گردید. داده های مربوط به محاسبه عملکرد از سایت کدال جمع آوری گردیده است.

از نتایج پژوهش می توان نتیجه گرفت که اندازه هیئت مدیره با نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت و بدون آن تأثیری ندارد، که علت آن می تواند اصلاحیه قانون تجارت ماده ۱۰۷ باشد. همچنین غیرموظف بودن رئیس هیئت مدیره با در نظر گرفتن نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت تأیید شده، این موضوع می تواند نشانگر تأثیر استفاده از روش های نوین باشد. موضوع عضویت مدیرعامل در هیئت مدیره با نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت تأیید نشده است. با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می گردد سهامداران عمده با در نظر گرفتن تأثیر ویژگی های ذکر شده در انتخاب هیئت مدیره دخالت نمایند تا به عملکرد بهتری برسند.

واژه های کلیدی: ویژگی های هیئت مدیره، تکنیک های حسابداری مدیریت نوین، عملکرد مالی، نوآوری.

۱- مقدمه

بخشند(رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۶).

نتایج مطالعات و بررسی های انجام شده توسط حکاکی (۱۳۹۲) و حساس یگانه (۱۳۸۴) نشان می‌دهد که هیئت مدیره در استفاده از نوآوری و ارتقای عملکرد مالی شرکت نقش مهمی را ایفا می‌نماید. تحولات و تغییرات شگرف در عرصه تجارت جهانی به سازمان‌ها این نتیجه را القا نموده تا برای بقاء در بازار رقابت، کیفیت و فرآیندهای داخل سازمان خویش را مستمراً بهبود بخشند. برای دستیابی به این هدف، بازنگری در روش‌ها و استفاده از روش‌های حسابداری مدیریت نوین امری اجتناب ناپذیر می‌باشد زیرا بکارگیری روش‌ها و تکنیک‌های سنتی قادر به برآورده ساختن نیازهای آن‌ها نمی‌باشد (هورن‌گرن و همکاران^۱، ۱۳۹۰).

با توجه به مطالب فوق می‌توان گفت که هیئت‌مدیره موتور پیشران شرکت در عرصه‌های سرمایه‌گذاری، سودآوری و عامل ایجاد پیوند با عوامل بیرونی می‌باشد و باید با طراحی سازمانی درست و برخورداری از توانمندی‌های اعضای کارآمد در تصمیم‌گیری‌های اساسی ایفای نقش نموده و شرکت را در مسیر اهداف برنامه‌ریزی شده هدایت نماید تا نتیجه مطلوب حاصل گردد. برای تحقق اهداف سازمانی ویژگی‌هایی برای اعضای هیئت‌مدیره تعریف شده است که وجود آن‌ها کمک می‌نماید تا هزینه نمایندگی در شرکت‌ها به حداقل برسد. در صورت برخورداری اعضای هیئت‌مدیره از این ویژگی‌ها عملکرد شرکت بطور مطلوبی بهبود می‌یابد. در کنار این ویژگی‌های مثبت عامل مهم دیگری در مسیر فرآیند عملکرد بهتر قرار می‌گیرد که نوآوری می‌باشد، عاملی که به شرکت کمک می‌نماید با بهره‌گیری از تکنولوژی نوین و تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین در عرصه رقابت بازار کنونی باقی بماند. به زبانی دقیق‌تر می‌توان گفت که وجود توانمندی‌ها و ویژگی‌ها در هیئت‌مدیره زمینه ساز بروز نوآوری و هدایت شرکت در مسیر مطلوب می‌باشد.

مبانی نظری

سرمایه‌گذاری برای سود بیشتر، انگیزه‌ای برای تاسیس شرکت‌ها می‌باشد. شرکت‌ها برای انجام فعالیت نیازمند مدیران با تجربه‌ای هستند که لزوماً مالک شرکت نمی‌باشند. این موضوع باعث جدایی مالکیت از مدیریت و بهانه‌ای برای ایجاد تضاد منافع بین مالک و مدیران شده است. برای رفع این تضاد، تئوری نمایندگی

هیئت‌مدیره یکی از مکانیزم‌های داخلی حاکمیت شرکتی است که عملکرد شرکت تا حد زیادی متأثر از آن بوده و نقش آن در دستیابی به اهداف تعیین شده و هدایت مدیران اجرایی بسیار تعیین‌کننده است. به عبارتی می‌توان گفت که ترکیب، ویژگی‌ها و عملکرد هیئت مدیره معیاری مناسب برای سنجش حاکمیت شرکتی تلقی گردد. علاوه بر هدایت راهبردی یک شرکت، هیئت‌مدیره نقش مهمی را در نظارت بر عملکرد مدیریتی و دستیابی به بازده مناسب برای سهام‌داران، رعایت قوانین و جلوگیری از بروز تضاد منافع ایفا می‌نماید (داکوز و بکیریز^۱، ۲۰۱۰). می‌توان گفت که رمز موفقیت و ماندگاری شرکت‌های معروف و خوشنام هدایت مطلوب آن‌ها و برخورداری آن‌ها از یک هیئت‌مدیره کارا و اثربخش می‌باشد. (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۵).

اهمیت هیئت‌مدیره و ویژگی‌های آن به عنوان یکی از مکانیزم‌های داخلی حاکمیت شرکتی تا آنجاست که این موضوع در بسیاری از قوانین حاکمیت شرکتی از جمله قانون سربینز آکسلی^۲ در آمریکا (۲۰۰۲)، گزارش کدبری^۳ (۱۹۹۲)، گزارش‌های هیگنر و اسمیت^۴ (۲۰۰۳) در بریتانیا، گزارش دی^۵ (۱۹۹۴) در کانادا و گزارش کاردون^۶ (۱۹۹۵) در بلژیک مورد توجه قرار گرفته و رهنمودهایی برای اثربخشی بیشتر آن معرفی گردیده است. بخش عمده این قوانین بر تاثیر ویژگی‌های خاص هیئت‌مدیره در محدودتر کردن رفتار فرصت‌طلبانه و سودجویانه مدیران تاکید دارد که حاصل آن بهبود کیفیت و قابلیت اتکای گزارشگری مالی و فراهم آوردن زمینه اعتماد بیشتر سرمایه‌گذاران به بازار سرمایه می‌باشد (پرگولا^۷، ۲۰۰۶).

ارائه اطلاعات و گزارش‌های سودمند توسط حسابداران مدیریت به مدیران درون سازمانی برای تصمیم‌گیری‌های روزانه و دستیابی به فرصت‌های رقابتی و تضمین پایداری در عرصه رقابت مورد استفاده قرار می‌گیرد، حسابداری مدیریت نمی‌تواند بدون توجه به تحولات بازار، اقتصاد جامعه، فرهنگ و منابع مالی شرکت؛ نقش و وظیفه تهیه اطلاعات را به خوبی ایفا کند که این مطلب بیان‌گر نقش تاثیر گذرا محیط بر اثربخشی اطلاعات حسابداری مدیریت بایستی با طراحی و پیاده‌سازی ابزارهای نوین حسابداری مدیریت، به مدیریت در برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل منابع کمک شایانی کنند تا بتوانند عوامل اثرگذاری محیطی را کنترل کنند و عملکرد شرکت را بهبود

5 Dey Report
6 Cardon Report
7 Pergola
8 Horngren et al

1 Drakos & Bekiris
2 Sarbense-Oxely Act (SOA)
3 Cadbury Report
4 Higgs & Smith

رابطه با نقش دوگانگی وظایف مدیرعامل و رئیس هیئت- مدیره نظرات مختلفی توسط محققین بیان شده است. نتایج پژوهش های انجام شده توسط پژوهشگران نیز گویای آثار متفاوت داشتن این دو موقعیت توسط یک نفر و یا داشتن دو پست توسط دو نفر بر عملکرد شرکت است (راچدی و همکاران^۲، ۲۰۰۸). در بسیاری از کشورها، مدیرعامل همزمان در نقش رئیس هیئت مدیره قرار دارد. به عنوان مثال، در ۷۰ تا ۸۰ درصد از شرکت های آمریکایی، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره شخص واحدی هستند (رادس و همکاران^۳، ۲۰۰۱). اما رویه های حاکمیت شرکتی رایج در اروپا، این دو نقش را تفکیک کرده اند و تنها در ۱۰ درصد از شرکت های انگلیسی، مدیرعامل همزمان رئیس هیئت مدیره است (کلس و همکاران^۴، ۲۰۰۱). در آسیا وضعیت مابین آمریکا و اروپا است. از دیدگاه نظری، هنگامی که مدیرعامل در جایگاه رئیس هیئت مدیره قرار می گیرد، تضاد منافع و کاهش عملکرد نظارتی به وجود می آید (پترا^۵، ۲۰۰۵). ترکیب نقش ریاست هیئت مدیره و مدیرعامل، مبین عدم جدایی کنترل و نظارت از مدیریت است (اگراول^۶، ۲۰۰۵).

(۲) دومین ویژگی هیئت مدیره، غیرموظف بودن رئیس هیئت- مدیره است. منظور از غیر موظف بودن این است که به جز ریاست وظیفه دیگری در شرکت نداشته باشد. اعضای غیر موظف هیئت مدیره از طریق نظارت بر مدیران موظف، بر روی تصمیمات آنان نظارت دارند. زانونی و همکاران (۲۰۱۷) در این زمینه اظهار می نمایند که استقلال هیئت مدیره می تواند باعث افزایش عملکرد مالی و بهبود بهره وری گردد و تأثیر مثبت و معناداری بر نوآوری شرکت داشته باشد.

(۳) سومین ویژگی هیئت مدیره، درصد مدیران موظف و غیرموظف در هیئت مدیره است. نظریه نمایندگی از جمله نظریه های مهمی است که تأیید می نماید نسبت مدیران غیرموظف بر عملکرد شرکت اثر مهمی دارد.

براساس تئوری نمایندگی، مدیران (نمایندگان) شرکت ممکن است در جهت مطلوبیت خود منافع سهامداران را زیر پا گذارند. از این رو سهامداران کنترل و نظارت بر مدیریت شرکت را به هیئت مدیره واگذار نموده اند (فاما و جنسن^۷، ۱۹۸۳). یکی از مباحث مطرح در زمینه ی موضوع هیئت مدیره، ترکیب هیئت- مدیره می باشد. ترکیب هیئت مدیره به عنوان نسبت اعضای

مطرح گردیده که یکی از کارکردهای آن به وجود آمدن هیئت- مدیره و انتخاب مدیران است. تمامی این رویدادها در جهت رسیدن به عملکرد مالی بهتر و در نتیجه سود بیشتر می باشد. در این خصوص سهامداران اختیارات و وظایفی را به مدیران اعطاء کرده اند تا رهبری شرکت را به عهده بگیرند. برای پیشبرد اهداف شرکت، مدیران از ابزارهای گوناگون بهره می جویند که یکی از این ابزارهای قدرتمند حسابداری مدیریت می باشد. با گذشت زمان، پیشرفت تکنولوژی و رقابت شدید، شرکت ها نیز در مسیر پویایی گام برداشته اند که لازمه موفقیت در مسیر بکارگیری ابزارهای نو و پویا است. در این خصوص دراکر^۱ (۱۹۹۵) در پژوهش خود عنوان می کند کلیه سازمان ها، اعم از تجاری و غیرتجاری نیازمند نوعی توانمندی محوری به نام نوآوری هستند. بدون جریان مدام نوآوری، قیمت فروش محصولات شرکت روز به روز سیر نزولی را طی می کند. و همچنین رهنمای رودپشتی (۱۳۸۸) در پژوهش خود عنوان می کند تغییرات جدید مانند رقابت جهانی، تغییر در نیازهای مشتریان و تغییرات در فناوری، محیط عملیاتی کسب و کار را پویا نموده است. با توجه به پژوهش دراکر^۱ (۱۹۹۵) و رهنمای رودپشتی (۱۳۸۸) می توان نتیجه گرفت در صورتی که شرکت ها همگام با زمان حرکت نکنند و استفاده از ابزارهای خلاقانه و نوآورانه را سرلوحه کار خود قرار ندهند، به ناچار در بازارهای رقابتی شکست خورده و از گردونه خارج می شوند. نیاز واحدهای اقتصادی به ابزارهای پویا و تکنیک های جدید و حرکت همگام با پیشرفت های نو منجر به ابداع حسابداری مدیریت به عنوان ابزاری کارآمد در خدمت به مدیران مبدل شده است. از جمله تکنیک های جدید می توان به استفاده از روش های نوین حسابداری مدیریت اشاره کرد. سطح بکارگیری این روش ها متأثر از عوامل گوناگون است. در این پژوهش به بررسی تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با در نظر گرفتن میزان به کارگیری تکنیک های نوین حسابداری مدیریت از دیدگاه مدیران مالی پرداخته شده است:

(۱) اولین ویژگی هیئت مدیره، جدایی نقش رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل است. طبق ماده ۱۲۴ قانون تجارت در ایران مدیر عامل شرکت نمی تواند در عین حال رئیس هیئت مدیره همان شرکت باشد به همین دلیل عضویت مدیرعامل در هیئت مدیره مورد مطالعه قرار گرفت رئیس هیئت مدیره وظیفه ی برگزاری و هدایت جلسات را برعهده دارد. در

5 Petra
6 Agrawal
7 Fama & Jensen

1 Drucker
2 Rachdiet al
3 Rhoderset al
4 Coles et al

مشکلات موجود در گزارش‌های مالی برخوردارند (نیک بخت و همکاران، ۱۳۸۹).
 ۶) ششمین ویژگی هیئت‌مدیره، مدت تصدی مدیرعامل است. ارتباط روشنی بین دوره تصدی مدیرعامل و مشکل مربوط به افق تصمیم‌گیری وجود دارد که پژوهش انجام شده توسط اکازیو^۴ (۱۹۸۴) این موضوع را تایید می‌نماید.

۱-۲- تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین: تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین به عنوان متغیر میانجی در این پژوهش و به عنوان یکی از مصداق‌های نوآوری می‌باشد.
 در نوشتارهای تخصصی، کمیته حسابداری مالی و مدیریت در مارس ۱۹۹۸، مراحل تکامل حسابداری مدیریت را بر اساس دو دیدگاه دسته‌بندی کرده‌است: رویکرد غربی و رویکرد شرقی (ویکراماسینگوآلاتاج^۵، ۱۳۹۷).

هر دو دیدگاه غربی آنگلو آمریکایی و شرقی ژاپنی تکامل در حسابداری مدیریت را نشان می‌دهند. دیدگاه غربی بر نتایج حسابداری مدیریت تأکید می‌ورزد؛ در حالی که دیدگاه شرقی بر جزئیات، ابزارها و روش‌هایی که موجب دستیابی به نتایج می‌شود، اشاره دارد. بر این مبنا کلیه روش‌های قبل از مرحله یکپارچگی روش‌های سنتی و روش‌هایی که در آخرین مرحله تکامل حسابداری مدیریت مورد استفاده قرار می‌گیرد. روش‌های نوین هستند (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۰). از طرفی هورن-گرن، تکامل سیستم حسابداری مدیریت را در قالب ۴ واقعیت ۱- رویکرد واقعیت مطلق (حسابداری مدیریت معادل بهای تمام شده)، ۲- رویکرد واقعیت شرطی (حسابداری مدیریت، در نقش ارائه اطلاعات برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مدیران)، ۳- رویکرد پرخرج (حسابداری مدیریت معادل یک سیستم اطلاعاتی) و ۴- رویکرد رفتاری (حسابداری مدیریت، در نقش گزارش‌هایی برای ارزیابی عملکرد عملیاتی اجرایی مدیران) بیان می‌کند. رویکرد واقعیت شرطی بر این استوار است که تعیین بهای تمام شده محصولات و روش‌های سنتی، نمی‌تواند اطلاعات مورد نیاز مدیران را برای تصمیم‌گیری‌های مهم فراهم کند اغلب مدیران خواستار اطلاعات حسابداری بودند که با جزئیات بیشتر و در نمودارهای متفاوت از سیستم حسابداری تهیه می‌شد و اندیشه و تصور هزینه‌های متفاوت به خوبی پذیرفته شده بود لذا نیاز است که ابزارهای نوین بهایی و سیستم حسابداری مدیریت توسط شرکت‌ها به کار گرفته شود (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۵).

غیرموظف هیئت‌مدیره به کل تعداد اعضا بیان می‌شود. هر چه ترکیب هیئت‌مدیره از اعضای مستقل‌تری تشکیل شود، مشکلات نمایندگی کمتر می‌گردد (هرمالین و ویسیچ^۱، ۱۹۹۱).

احمدپور و همکاران (۱۳۹۱) بیان می‌دارند، حضور مدیران غیرموظف (غیراجرایی) در هیئت‌مدیره شرکت‌ها و عملکرد نظارتی آن‌ها به عنوان افرادی مستقل، به کاهش تضاد منافع موجود میان سهامداران و مدیران شرکت، کمک شایان توجهی می‌کند. مدیران غیرموظف با دیدگاهی بی‌طرفانه، در مورد مدیران مذکور به قضاوت می‌نشینند. بدین ترتیب، هیئت‌مدیره به دلیل دارا بودن تخصص، اتحاد و قدرت قانونی لازم، ساز و کار توانمند شرکت به حساب می‌آید.

۴) چهارمین ویژگی هیئت‌مدیره، اندازه‌ی هیئت‌مدیره است. در خصوص نقش اندازه‌ی هیئت‌مدیره بر عملکرد شرکت دو دیدگاه متضاد ارائه شده‌است. دیدگاه اول بیان می‌کند که هیئت‌مدیره‌ی کوچک‌تر باعث ارتقای عملکرد شرکت می‌گردد. هنگامی که هیئت‌مدیره از تعداد زیادی از اعضا تشکیل شده باشد، مشکلات نمایندگی افزایش می‌یابد، زیرا تعدادی از اعضای هیئت‌مدیره ممکن کارآمدی خود را در تحقق اهداف شرکت از دست بدهند (هرمالین و ویسیچ، ۲۰۰۳). همچنین زمانی که تعداد اعضای هیئت‌مدیره بیش از اندازه باشد، کنترل و نظارت بر مدیرعامل به صورت مستمر صورت نمی‌پذیرد (جنسن^۲، ۱۹۹۳). هیئت‌مدیره بیش از اندازه بزرگ توانایی ایفای وظایف خود را به نحو احسن از دست می‌دهد و بیشتر جنبه نمادین دارد (هرمالین و ویسیچ، ۲۰۰۳). دیدگاه دوم بیان می‌دارد هیئت‌مدیره‌ی کوچک‌تر، از مزیت‌ها و منافع نظرات و پیشنهادها تخصصی و متنوع که در هیئت‌مدیره‌ی بزرگ‌تر وجود دارد، محروم است. به علاوه هیئت‌مدیره‌ی بزرگ‌تر در زمینه‌هایی از قبیل تجربه، مهارت، جنسیت، ملیت و غیره مزیت دارد (دالتون و دالتون^۳، ۲۰۰۵).

۵) پنجمین ویژگی هیئت‌مدیره، وجود مدیران دارای تخصص مالی است. هیئت‌مدیره برای نظارت بر مدیریت و مشارکت در تصمیم‌گیری، نیازمند مهارت‌های متنوع از قبیل حسابداری، بانکداری و قانون است تا بتواند به واسطه آن‌ها در افزایش ارزش شرکت نقش موثر خود را ایفا نماید. فرض زیر بنایی این موضوع آن است که اعضای فاقد تجربه حسابداری یا مالی، از توانمندی کمتری در خصوص کشف

4 Ocasio
 5 Vikramasingg & Alavattag

1 Hermalin & Weisbach
 2 Jensen
 3 Dalton&Dalton

(۱۹۹۷) نشان داد که هیچ گونه مزایای عملکردی برای جدایی نقش رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل وجود ندارد.

کابراسوآرز و مارتین سانانا^۸ (۲۰۱۵) نیز معتقدند اگر مدیران اجرایی نقش دوگانه‌ای داشته باشند، به خصوص در حوزه ریاست، می‌توانند بر اساس وظایف مهمی که هم از لحاظ اجرایی و هم از لحاظ تصمیم‌گیری نسبت به فعالیت‌های شرکت دارند، مسائل اخلاقی و اهداف شرکت را نادیده گرفته و عملیات شرکت را بر اساس منافع شخصی خود به پیش ببرند. از سوی دیگر، تفکیک وظایف مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره، باعث کاهش قدرت تصمیم‌گیری مدیرعامل و عدم هماهنگی او با هیئت مدیره می‌گردد و این امر تضعیف عملکرد شرکت را در پی دارد (ملکیان و شایسته مند، ۱۳۹۴).

در خصوص درصد مدیران موظف و غیرموظف در هیئت مدیره و تأثیر آن بر عملکرد مالی، نتایج اکثر پژوهش‌ها مثبت است. نتایج پژوهش های تنانی و رجبی^۹ (۱۳۹۳) و زاتونی و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۷) و فورست و کنگ^{۱۱} (۲۰۰۰) نشان داد که در صورتی که اکثریت اعضای هیئت مدیره را مدیران مستقل غیرموظف تشکیل دهند، هیئت مدیره از کارایی بیشتری برخوردار خواهد بود، که باعث افزایش عملکرد مالی و بهبود بهره‌وری می‌شود. راجدی و دیگران^{۱۲} (۲۰۰۸) نشان دادند که بین عملکرد شرکت و استقلال هیئت مدیره، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. بایسینگر و باتلر^{۱۱} (۱۹۸۵) بیان کردند شرکت‌های با نسبت بالاتر از هیئت مدیره‌ی مستقل، عملکرد بالاتری داشته‌اند. عمران^{۱۲} (۲۰۰۹) در پژوهشی به این نتیجه رسید که نسبت بالای اعضای هیئت مدیره‌ی غیرموظف و تغییر در ترکیب هیئت مدیره پس از خصوصی سازی شرکت، بر روی عملکرد شرکت اثر مثبت دارد. نتایج تحقیق کاپلان و مینتون^{۱۳} (۱۹۹۴) نشان می‌دهد که انتخاب هیئت مدیره‌ی مستقل بلافاصله پس از عملکرد ضعیف و زیان‌دهی عملیاتی شرکت، منجر به واکنش مثبت قیمت بازار در شرکت‌های زاپنی می‌شود.

در بین پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با درصد مدیران موظف و غیرموظف در هیئت مدیره و تأثیر آن بر عملکرد مالی، نتایج برخی از آن‌ها دلالت بر عدم وجود رابطه و یا رابطه منفی دارد. در تحقیقی که قالیباف اصل و رضایی^{۱۳} (۱۳۸۶) انجام دادند، نتایج نشان داد که بین نسبت اعضای غیرموظف و عملکرد شرکت، رابطه‌ی معناداری وجود ندارد. نتایج تحقیق فوسبرگ^{۱۴}

اگرچه به نظر می‌رسد که روش‌ها در حسابداری مدیریت و حسابداری مالی متفاوت از یکدیگر است، اما هدف نهایی آن‌ها تصمیم‌گیری (MA)، ارزیابی (FA)، کنترل (MA) و مباشرت (FA) می‌باشد. حسابداری مدیریت از طریق بهبود در فرایند تصمیم‌گیری به مدیریت در خلق ارزش سازمانی کمک می‌کند (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۲).

همچنین حسابداری مدیریت بعنوان فرآیند شناسایی، اندازه گیری، جمع آوری، تجزیه و تحلیل، تدارک، مشارکت و ارتباط با اطلاعات مالی، مورد استفاده مدیریت در برنامه‌ریزی، ارزیابی و کنترل عملیات داخل سازمان تعریف می‌شود که امروزه در هدایت بنگاهها و تحقق اهداف آنها نقش قابل توجه ای دارد (رهنمای رودپشتی، ۱۳۸۷).

این پژوهش به بررسی آن دسته از تکنیک‌های نوین حسابداری مدیریت پرداخته که امکان اجرای آن‌ها در ایران وجود داشته و با فرهنگ فعلی جامعه سازگاری بیشتری دارا می‌باشد. به همین سبب، تکنیک‌های ارزیابی متوازن، بهایابی کاینز، بهایابی بر مبنای هدف و بهایابی بر مبنای فعالیت مورد بررسی قرار گرفته است.

۲-۲- ارتباط بین ویژگی های هیئت مدیره و عملکرد مالی

پژوهش‌ها متعددی در خصوص ارتباط ویژگی‌های هیئت مدیره با عملکرد مالی صورت گرفته‌است که نتایج متفاوتی را بدنبال داشته‌است. در پژوهش‌ها که فاما و جنسن^۱ (۱۹۸۳) و بالاتبات و همکاران^۲ (۲۰۰۴) در این زمینه انجام دادند، نتایج نشان داد که جدایی جایگاه هیئت مدیره و مدیرعامل، باعث عملکرد بهتر شرکت می‌گردد. این در حالی است که نتایج پژوهش‌ها گیلان و همکاران^۳ (۲۰۰۳) و رودیگر و دیگران^۴ (۲۰۱۰) نشان داد که جدایی ترکیب نقش ریاست هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت، رابطه‌ی معناداری با عملکرد شرکت ندارد.

جدایی نقش رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل، هزینه‌هایی از قبیل عدم هماهنگی و قدرت تصمیم‌گیری پایین تر را در بردارد که می‌تواند به طور معکوس، بر عملکرد شرکت تأثیر بگذارد. بوید^۵ (۱۹۹۵) و دالتون و دیگران^۶ (۱۹۹۸) به این نتیجه دست یافت که در شرایط حاکمیت شرکتی خوب، عملکرد شرکت در زمانی که مدیرعامل همزمان در جایگاه رئیس هیئت مدیره قرار دارد، ارتقا می‌یابد. نتایج تحقیق بریکلی و همکاران^۷

8 Cabrera-Suarez & Martin-Santan

9 Zattoni et al

10 Fuerst & Kang

11 Baysinger & Butler

12 Omran

13 Kaplan & Minton

14 Fosberg

1 Fama, & Jensen

2 Balatbat et I

3 Gillan et al

4 Rüdiger et al

5 Boyd

6 Dalton et al

7 Brickley

بر اساس پژوهش‌ها انجام شده توسط اکازیو (۱۹۸۴) و همبریک و همکاران^{۱۲} (۱۹۹۳) دوره تصدی بلند مدت می‌تواند تمایل در خصوص استفاده از روش‌های جدید به دلیل حفظ وضعیت موجود را کاهش داده و باعث عملکرد مالی پایین شرکت گردد.

۲-۳- رابطه بین ویژگی‌های هیئت‌مدیره و نوآوری و عملکرد مالی

یکی از این ویژگی‌های هیئت‌مدیره اندازه آن می‌باشد در پژوهش‌های انجام گرفته در این زمینه، یافته‌های بحث برانگیزی بدست آمده چرا که این یافته‌ها درصد‌های متفاوتی از همبستگی بین اندازه هیئت‌مدیره و نوآوری و عملکرد مالی نشان داده‌اند.

چن^{۱۳} (۲۰۱۱) بیان می‌دارد که هرچه اندازه هیئت‌مدیره بزرگتر باشد این احتمال نیز بیشتر خواهد بود که شرکت به منابع بیرونی دسترسی پیدا کند و به این طریق توانایی‌های شبکه ارتباط خود را با شرکای تجاری و اشخاص مهم در حوزه صنعت تقویت نماید. چویی و همکاران^{۱۴} (۲۰۰۹) اظهار می‌دارند که در هیئت‌مدیره بزرگتر احتمال حضور اعضای با سابقه عملی و تخصصی بیشتر و شرایط تسلط مدیرعامل پیچیده‌تر خواهد بود. وجود تنوع در هیئت‌مدیره به انجام تصمیمات متعادل و کارآمد کمک می‌نماید خصوصاً زمانی که اعضای هیئت‌مدیره در خصوص صنعت تجربه داشته باشند. اما از سوی دیگر اندازه و تنوع در هیئت‌مدیره می‌تواند منجر به بحث و روابط خصومت‌آمیز بین اعضا گردد که این امر تأثیری منفی بر بهره‌وری و تصمیم‌گیری جلسات هیئت‌مدیره دارد. پژوهش‌های صورت گرفته توسط چویی و همکاران (۲۰۰۹) و چن (۲۰۱۲) و چویی و جاربوی^{۱۵} (۲۰۱۲) نشان می‌دهد که اندازه بزرگ هیئت‌مدیره رابطه منفی با نوآوری شرکت و سرمایه‌گذاری آن در زمینه پژوهش و توسعه دارد. برخی از محققین بر این باورند که این ویژگی تأثیر مثبتی بر نوآوری داشته و دلیل آن انسجام وظایف مدیرعامل و رئیس هیئت‌مدیره می‌باشد این انسجام باعث رفع مشکل بی‌اعتمادی و تضاد منافع گردیده و موجب هم سوئی منافع اعضای هیئت‌مدیره با سهامداران می‌گردد (چویی و همکاران، ۲۰۰۹). و همچنین در خصوص رابطه مدیران غیر موظف پژوهشی که بوچرولد و تورواد^{۱۶} (۲۰۱۵) در شرکت‌های آلمانی انجام دادند به این نتیجه دست یافتند که مدیران

(۱۹۸۹) و بیهاجات و بلک^۱ (۲۰۰۲) و یرماک^۲ (۱۹۹۶) نیز موید عدم رابطه بین وجود اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت‌مدیره و شاخص‌های مختلف عملکرد از قبیل Q توبین، دوره‌ی بازگشت سرمایه و دوره‌ی بازگشت دارایی‌ها بوده است. مشکلات نمایندگی را در شرکت‌های کوچک، مورد بررسی قرار دادند و دریافتند که هیئت‌مدیره‌ی مستقل باعث افزایش هزینه‌های نمایندگی می‌شود (آنگ و همکاران^۳، ۲۰۰۳).

تحقیقات تجربی انجام شده در زمینه‌ی ارتباط اندازه‌ی هیئت‌مدیره با عملکرد شرکت نتایج متفاوتی را به دنبال داشته است. اکنل و کرامر^۴ (۲۰۱۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین اندازه‌ی هیئت‌مدیره و عملکرد شرکت رابطه مثبتی وجود دارد. یرماک (۱۹۹۶) و ایسنبرگ و همکاران^۵ (۱۹۹۸) به یک ارتباط منفی بین اندازه‌ی هیئت‌مدیره و ارزش شرکت دست یافت. وافیاس^۶ (۲۰۰۰) به این نتیجه رسید که شرکت‌های برخوردار از هیئت‌مدیره کوچک آگاهی بیشتری نسبت به عایدات و سودآوری شرکت دارند و بنابراین از توانایی نظارتی بالاتری برخوردار هستند. نتایج تحقیق ماک و یوانتو^۷ (۲۰۰۳) نشان داد ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس‌های سنگاپور و مالزی هنگامی که هیئت‌مدیره از ۵ عضو تشکیل شده، بالاتر است. از سوی دیگر، نتایج تعدادی از تحقیقات مؤید وجود ارتباط مثبت بین تعداد اعضای هیئت‌مدیره و عملکرد شرکت (آدامز و مهران^۸، ۲۰۰۵؛ دالتون و دالتون، ۲۰۰۵ و مک و لی^۹، ۲۰۰۱) و یا عدم ارتباط بین این دو متغیر است (بن و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۴).

در خصوص تخصص مدیران، کابراسوآرز و مارتین سانانا (۲۰۱۵) معتقدند چنانچه در سازمانی تعداد مدیران متخصص بیشتر باشد، کارایی و اثربخشی آن افزایش یافته و عملکرد مالی آن ارتقا می‌یابد. هیلمن و پاتزول^{۱۱} (۲۰۰۰) دریافتند اعضای فاقد تجربه حسابداری یا مالی از توانمندی کمتری در خصوص کشف مشکلات موجود در گزارش‌های مالی برخوردارند. با توجه به گفته‌های فوق می‌توان چنین استنباط کرد وجود مدیران برخوردار از تخصص مالی در هیئت‌مدیره می‌تواند به عملکرد مالی مثبت شرکت منجر گردد. در ارتباط با دوره تصدی مدیرعامل می‌توان گفت ارتباط روشنی بین دوره تصدی مدیرعامل و مشکل مربوط به افق تصمیم‌گیری مدیر وجود دارد.

9 Mak&Li
10 Bonn
11 Hillman & Paetzhold
12 Hambrick et al
13 Chen
14 Chouaibiet al
15 Jarbou
16 Bachwald & Thorwarth

1 Bhagat & Black
2 Yermack
3 Ang et al
4 O'Connell&Cramer
5 Eisenberg et al
6 Vafeas
7 Mak&Yuanto
8 Adams&Mehran

غیرموظف رابطه منفی با سرمایه گذاری در پژوهش و توسعه دارند و دلیل آن نبود انگیزه و دانش تخصصی برای نوآوری می باشد.

۳- پیشینه پژوهش

نیک بخت و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان « بررسی تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد شرکت » مورد بررسی قرار دادند و یافته های آن ها نشان داد که هیئت مدیره در بازار سرمایه ایران به صورت کارا به وظایف خود برای کاهش مشکلات نمایندگی عمل ننموده و تأثیر با اهمیتی بر عملکرد شرکت ندارد. وکیلی فرد و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان « تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران » مورد بررسی قرار دادند و یافته های آن ها نشان داد که بین سهامداران نهادی و عملکرد شرکت ها رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد.

عرب مازار یزدیو همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان « تأثیر ترکیب هیئت مدیره بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران » مورد بررسی قرار دادند. یافته های آن ها نشان داد که تعداد اعضای هیئت مدیره تأثیر منفی و البته کم اهمیتی بر Q توبین دارد، ولی تعداد اعضای غیرموظف هیئت مدیره و تعداد سهامداران عمده دارای تأثیر مثبت و البته ناچیز بر Q توبین هستند.

خدای پور و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان « تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد شرکت در سطوح متفاوت رقابت بازار » با روش رگرسیون داده های ترکیبی را مورد بررسی قرار دادند. یافته های آن ها نشان داد که هیئت مدیره در هیچ یک از سطوح رقابتی تأثیر معناداری بر عملکرد شرکت ندارد. به عبارت دیگر، در بازار ایران، هیئت مدیره فاقد کارایی لازم بوده و ارتباط آن با عملکرد شرکت تحت تأثیر رقابت بازار قرار نمی گیرد. گیچاگاو آدودا^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان « تأثیر رفتارهای حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی شرکت های تولیدی در کنیا » مورد بررسی قرار دادند. یافته های آنها نشان داد که اطلاعات مربوط به شیوه های تصمیم گیری رایج ترین روش حسابداری مدیریت در میان شرکت های تولیدی در کنیا است که مهم ترین عناصر آن عبارتند از: تابع حسابداری مدیریت، عوامل کلیدی موثر بر عملکرد و حوزه های ریسکی.

کرماربیچ آو همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان « اندازه گیری تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد شرکت های بیمه کرواسی » مورد بررسی قرار دادند. یافته های آن ها نشان داد که جنیست در پست های مدیریتی نقش مهمی را ایفا می کند و به

طوری که فعالیت زنان به عنوان رئیس هیئت نظارت، عملکرد کارکنان را بدتر می کند و همچنین اندازه هیئت مدیره بر عملکرد شرکت تأثیر منفی دارد یعنی هر چه اندازه هیئت مدیره بزرگتر باشد عملکرد شرکت پایین تر می آید.

با توجه به پیشینه پژوهش های انجام شده این خلاء حس گردید که پژوهشی در خصوص تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با در نظر گرفتن میزان به کارگیری تکنیک های نوین حسابداری مدیریت از دیدگاه مدیران مالی صورت نگرفته است. لذا تصمیم بر آن شد که پژوهشی در این زمینه انجام گیرد. در واقع، هدف این پژوهش یافتن پاسخ به این سوال است که آیا ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با در نظر گرفتن میزان به کارگیری تکنیک های حسابداری مدیریت از دیدگاه مدیران مالی تأثیر دارد؟

۴- فرضیات پژوهش

با توجه به مبانی نظری ارائه شده، فرضیه این پژوهش به شرح زیر صورت بندی شده است:

- فرضیه اول: ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.
- فرضیه دوم: تکنیک های حسابداری مدیریت نوین بر شدت تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.
- فرضیه دوم فرعی اول: تکنیک بهایابی کایزن بر شدت تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.
- فرضیه دوم فرعی دوم: تکنیک بهایابی ارزیابی متوازن بر شدت تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.
- فرضیه دوم فرعی سوم: تکنیک بهایابی بر مبنای فعالیت بر شدت تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.
- فرضیه دوم فرعی چهارم: تکنیک بهایابی هدف بر شدت تأثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تأثیر مثبت دارد.

۵- متغیر ها و نحوه محاسبه آن ها

در این پژوهش سه نوع متغیر به شرح زیر مورد استفاده قرار گرفته است: متغیر وابسته، متغیر مستقل و متغیر تعدیل گر.

۵-۱- متغیر وابسته

در این پژوهش عملکرد مالی متغیر وابسته است که برای محاسبه آن، از روش‌های زیر استفاده می‌شود:

ROA: برای محاسبه آن، از تقسیم سود خالص متعلق به سهامداران عادی بر کل دارائی‌ها استفاده می‌کنیم،

ROI: برای محاسبه آن، از تقسیم سود خالص پس از کسر مالیات به کل دارایی استفاده می‌کنیم،

ROE: برای محاسبه آن، از تقسیم سود خالص بر حقوق صاحبان سهام استفاده می‌کنیم (رهنمارودپشتی، ۱۳۸۷ و نمازی و همکاران، ۱۳۹۸).

۵-۲- متغیرهای مستقل

ویژگی‌های هیئت‌مدیره هستند که از اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس استفاده شده است و شامل عضویت مدیرعامل در هیئت‌مدیره، غیرموظف بودن رئیس هیئت‌مدیره، درصدمدیران غیرموظف، درصدمدیران غیرموظف، اندازه هیئت‌مدیره شرکت، تخصص مالی اعضای هیئت‌مدیره می‌باشد. نحوه محاسبه متغیرهای مستقل به شرح زیر است:

عضویت مدیرعامل در هیئت‌مدیره: اگر پست مدیرعامل از عضویت هیئت‌مدیره تفکیک باشد عدد یک در غیر اینصورت صفر منظور می‌کنیم (عبداله و همکاران، ۲۰۱۰ و رهنمارود پستی و همکاران، ۱۳۹۸ و حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۲).

غیرموظف بودن رییس هیئت‌مدیره: اگر رئیس هیئت‌مدیره غیرموظف باشد یک اگر موظف باشد صفر منظور می‌کنیم. (عبداله و همکاران، ۲۰۱۰ و رهنمارود پستی و همکاران، ۱۳۹۸).

درصد مدیران غیرموظف: نسبت مدیران غیرموظف به کل اعضا منظور می‌کنیم (عبداله و همکاران، ۲۰۱۰ و رهنمارود پستی و همکاران، ۱۳۹۸، لین و مینگ، ۲۰۰۹، دیمیتروپولوس و آستریو، ۲۰۱۰ و حساس یگانه و همکاران، ۱۳۸۷)..

اندازه هیئت‌مدیره شرکت: تعداد اعضای هیئت‌مدیره در سنوات پژوهش مورد محاسبه قرار می‌گیرد (گاندیپ، ۲۰۱۷، خدماتی پور و همکاران، ۱۳۹۳، نیک‌بخت و همکاران، ۱۳۸۹).

تخصص مالی اعضای هیئت‌مدیره: اگر هیئت‌مدیره دارای یک عضو متخصص مالی باشد یک در غیر اینصورت صفر منظور می‌کنیم (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۲ و شی‌هوالی و همکاران، ۲۰۱۶).

مدت تصدی مدیرعامل: از تعداد سال‌هایی که مدیرعامل در یک شرکت حضور داشته است، استفاده می‌شود (گلدمن و همکاران، ۲۰۱۷، علی و ژانگ، ۲۰۱۵، دیانتی دیلمی، ۱۳۹۲).

۵-۳- متغیرهای میانجی

روش‌های نوین حسابداری مدیریت: طبق رویکرد شرقی روش‌هایی که در مرحله یکپارچه مورد استفاده قرار گرفته‌است روش‌های نوین حسابداری مدیریت هستند از قبیل بهایابی بر مبنای فعالیت، بهایابی بر مبنای هدف، بهایابی کایزن و ارزیابی متوازن که برای بررسی موارد فوق پرسشنامه‌ای توسط پژوهشگران طراحی گردید. این پرسشنامه مشتمل بر ۱۹ سوال می‌باشد که پاسخ دهندگان باید پاسخ خود را بر مبنای میزان استفاده از ۱ تا ۲۰ نمره دهند. این سوالات با اتکا به مبانی نظری تهیه شده است. برای سنجش روایی پرسشنامه مذکور از نظرات هشت نفر که دارای مدرک دکتری و تخصص در این زمینه بودند استفاده گردید. بدین گونه که این پرسشنامه برای آنها ارسال شد تا با مطالعه دقیق آن نظرات و پیشنهادات خود را در خصوص محتوا و سوالات آن ارائه دهند. پس از دریافت نظرات، تغییرات لازم در پرسشنامه انجام گرفت.

در این مطالعه جهت برازش مدل مفهومی پژوهش و بررسی ضرایب مسیر و فرضیه‌ها، از روش تحلیل مسیر و معادلات ساختاری به کمک نرم افزار SMART-PLS2 استفاده شده است. در این پژوهش از یکی از انواع مدل‌های تحلیل مسیر یعنی مدل دارای متغیر میانجی استفاده می‌شود که در آن حداقل یک متغیر واسطه بین چند مسیر دیگر قرار می‌گیرد.

۶- روش‌شناسی پژوهش

از لحاظ هدف، پژوهش حاضر در پژوهش‌های کاربردی-پس‌رویدادی دسته‌بندی می‌شود داده‌های پژوهش از طریق پرسشنامه‌ای است که میزان استفاده از تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین که براساس مبانی نظری مطرح شده توسط محققین تهیه شده است و دارای ۱۹ سوال می‌باشد را مورد سنجش قرار می‌دهد و بخش دیگری از داده‌ها از سایت کدال جمع‌آوری گردید. پس از آماده‌سازی داده‌ها در اکسل ۲۰۱۷، از نرم افزار SMART-PLS2 برای تجزیه و تحلیل آن‌ها استفاده شد. جامعه آماری شامل ۵۰ شرکت برتر بورسی در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۸ می‌گردید که از این تعداد ۳۲ شرکت با استفاده از نمونه‌گیری نظام‌مند انتخاب شدند. یکی از علل انتخاب شرکت‌های برتر بورس این بود که در اکثر تحقیقات صورت گرفته، جامعه آماری شامل شرکت‌های برتر و غیر برتر بورسی بوده و تحقیقاتی که صرفاً شرکت‌های برتر بورسی را مورد مطالعه قرار داده اند کم بوده است. علت دیگر آن بود که برتری برای شرکت‌های بورسی نوعی مزیت خاص محسوب می‌گردد که این مسئله پژوهشگران را بر آن داشت تا بررسی نمایند که آیا برتری در بازار بورس می‌تواند تا حدود زیادی به واسطه عواملی

پرسشنامه حذف گردید و در مجموع داده‌های مربوط به ۲۷ شرکت بررسی و تجزیه تحلیل شد.

۷- یافته های پژوهش

در این بخش نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از متغیرهای پژوهش ارائه شده است. همانطور که در نگاره شماره (۱) مشاهده می شود بیشترین فراوانی پاسخگویان برای مدیر مالی، سابقه کاری ۱ الی ۲۰ سال، مقطع کارشناسی ارشد، جنسیت مرد می‌باشد. آمار توصیفی در نگاره (۲) نشان می‌دهد متغیر وابسته، مستقل و میانجی را نشان می‌دهد.

باشد که در متغیرهای پژوهش به آن‌ها اشاره شده است. معیار انتخاب این شرکت‌ها این بود که آن‌ها شرکت‌های تولیدی فعال بورسی بوده و از تکنیک‌های حسابداری مدیریت استفاده کرده‌اند که مرتبط با متغیرهای پژوهش بوده‌است از سوی دیگر به منظور کاهش خطای پژوهش برخی از شرکت‌ها از نمونه حذف شده‌اند که از آن جمله می‌توان به بانک‌ها، واسطه‌های مالی و شرکت‌های لیزینگ و هلدینگ اشاره نمود که بخشی از کاهش تعداد نمونه را می‌توان به این مسئله نسبت داد.

برای هر شرکت یک پرسشنامه ارسال گردید که توسط بالاترین مقام مالی تکمیل و سپس به پژوهشگران ارجاع داده شد. از بین این تعداد ۵ شرکت به دلیل عدم پاسخگویی به

نگاره ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سمت، سابقه کار افراد، وضعیت تحصیل، جنسیت

موضوع	سمت			سابقه کار				وضعیت تحصیل			رشته تحصیلی		جنسیت
	مدیر مالی	حسابدار مدیریت	حسابدار مالی	۱ تا ۲۰	بالاتر از ۲۰	کارشناسی	ارشد	دکتری	حسابداری	مدیریت	سایر	مرد	
فراوانی پاسخگویان	۱۱	۱۱	۵	۱۷	۱۰	۷	۱۷	۳	۲۱	۵	۱	۲۵	۲

نگاره ۲. شاخص‌های مرکزی و پراکندگی ویژگی هیئت مدیره، عملکرد مالی و روش‌های حسابداری مدیریت نوین

	میانگین	میانانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مینیمم	ماکزیمم
عملکرد مالی	ROI	۰/۴۵۱۴	۰/۲۲۷۳	۰/۲۰۸۱۰	-۰/۲۴۴	۱/۶۵۷	-۰/۱۱
	ROE	۰/۲۱۶۶	۰/۴۵۸۸	۰/۲۱۰۱۳	-۱/۲۷۲	۲/۶۳۲	-۰/۳۶
	ROA	۰/۲۰۰۲	۰/۲۵۳۶	۰/۲۰۳۷۴	-۱/۳۰۳	۲/۷۹۴	-۰/۳۷
روش‌های حسابداری	روش حسابداری مدیریت نوین	۱۵/۲۸۸۲	۱۶/۰۹۳۸	۲/۹۸۹۹۰	-۰/۵۵۴	-۰/۶۸۹	۸/۸۸
	ارزیابی متوازن	۱۶/۲۹۶۳	۱۷/۲۰۰۰	۲/۹۲۸۵۷	-۰/۷۵۰	-۰/۶۳۵	۱۰/۶۰
	بهایابی کایزن	۱۵/۴۸۶۱	۱۶/۱۲۵۰	۳/۱۲۹۸۷	-۱/۰۵۰	-۰/۵۳۴	۷/۵۰
	بهایابی بر مبنای هدف	۱۲/۷۱۶۰	۱۴/۳۳۳۳	۵/۵۴۰۶۱	-۰/۸۳۳	-۱/۰۱۵	۰/۰۰
ویژگی های هیئت مدیره	بهایابی بر مبنای فعالیت	۱۶/۶۵۴۳	۱۷/۳۳۳۳	۲/۷۹۷۲۵	-۰/۹۵۰	۰/۳۱۲	۹/۳۳
	مدت تصدی مدیرعامل	۳/۲۲۲۲	۲/۰۰۰۰	۲/۵۰۱۲۸	۱/۶۰۷	۱/۵۰۵	۱/۰۰
	مدیران تخصص مالی	۰/۹۶۳۰	۱/۰۰۰۰	۰/۱۹۲۴۵	۵/۱۹۶-	۲۷/۰۰۰	۰/۰۰
	اندازه هیئت مدیره	۵/۱۴۸۱	۵/۰۰	۰/۵۳۳۷۶	۳/۴۴۷	۱۰/۶۷۰	۵/۰۰
	درصد مدیران غیر موظف	۰/۶۳۷۰	۰/۶۰۰۰	۰/۱۵۷۲۶	-۰/۸۶۳	۰/۸۲۲	۰/۲۰
هیئت مدیره	غیرموظف بودن	۰/۷۴۰۷	۱/۰۰۰۰	۰/۴۴۶۵۸	-۱/۱۶۴	-۰/۷۰۲	۰/۰۰
	عضویت مدیر عامل در هیئت	۳/۲۲۲	۲/۰۰	۲/۵۰۱	۱/۶۰۷	۱/۵۰۵	۱/۰۰

عدم توزیع نرمال داده‌ها می‌توان از آزمون‌های غیر پارامتریک استفاده نمود.

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی وضعیت توزیع داده‌ها انجام گرفت.

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در حوزه استنباطی می‌توان از آزمون‌های پارامتریک و غیر پارامتریک استفاده نمود. در صورت توزیع نرمال داده‌ها می‌توان از آزمون‌های پارامتریک و در صورت

جدول ۱- آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت عملکرد مالی، ویژگی‌های هیئت‌مدیره و روش‌های نوین حسابداری و مولفه‌های مربوطه

Test Statistic	ویژگی‌های هیئت‌مدیره					
	مدت تصدی مدیرعامل	مدیران تخصص مالی	اندازه هیئت‌مدیره	درصد مدیران غیر موظف	غیرموظف بودن	عضویت مدیرعامل در هیئت
Asymp. Sig. (2-tailed)	c/0/000	c/0/000	c/0/000	c/0/000	c/0/000	c/0/000

روش‌های نوین حسابداری					عملکرد مالی		
بهبابی بر مبنای فعالیت	بهبابی بر مبنای هدف	بهبابی کابین	ارزیابی متوازن	روش‌های نوین حسابداری	ROA	ROE	ROI
0/142	0/169	0/167	0/163	0/125	0/142	0/120	0/161
c/0/175	c/0/045	c/0/051	c/0/062	c,e/0/200	c,d/0/200	c/0/171	c/0/069

نشان می‌دهد. همان‌طور که در نمودار (۱) دیده می‌شود عضویت مدیرعامل در هیئت‌مدیره دارای بیشترین ضریب ۰/۶۸۸ دارای بیشترین تاثیر دارد.

ضرائب عدد معناداری: نمودار (۲) سطح معناداری گویه متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است سطح معناداری بیشتر از ۱/۹۶ و کمتر از ۱/۹۶- قابل قبول می‌باشد.

همان‌طور که در نمودار (۲) دیده می‌شود بارهای عاملی مسیرهای بین متغیرها به غیر موظف بودن رئیس هیئت‌مدیره (۰/۳۹۰) و اندازه هیئت‌مدیره (۰/۸۹۹) از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند. زیرا همگی بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. در این حالت می‌گوئیم روائی‌سازه و ساختار گویه‌ها و ضرایب مسیر تأیید می‌گردد.

فرضیه دوم: تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین بر شدت تاثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

ضرایب استاندارد: همان‌گونه که در نمودار (۳) دیده می‌شود تمامی ضرایب بین ۱-۰ می‌باشند یعنی اینکه متغیرها بر یکدیگر تاثیرگذار می‌باشند تاثیر تکنیک‌های حسابداری مدیریت نوین بر شدت تاثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر عملکرد مالی با ضریب ۰/۱۳ تاثیر دارد.

سطح معناداری: همان‌گونه که در نمودار شماره (۴) دیده می‌شود بارهای عاملی سوالات و اکثر مسیرهای بین متغیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار نمی‌باشد. ضرایب استاندارد (۰/۳۰۵) کمتر از ۱/۹۶ می‌باشد.

همان‌گونه که در جدول (۱) دیده می‌شود باتوجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون برای اکثر متغیرهای پژوهش، کمتر از ۰/۰۵ است، نتیجه می‌شود که توزیع متغیرهای فوق‌الذکر تفاوت معناداری با توزیع نرمال دارد. بنابراین توزیع داده‌ها نرمال نبوده و جهت آزمون استنباطی از آزمون‌های ناپارامتریک می‌توان استفاده نمود.

لازم به ذکر است به دلیل نتایج جدول (۱) و به دلیل اینکه نرم افزار SMART-PLS به توزیع داده‌ها حساس نمی‌باشد می‌توان از این نرم افزار جهت تحلیل مسیرها و اعتبار سنجی مدل استفاده نموده زیرا روش تحلیل در این نرم افزار به نوع توزیع داده‌ها حساس نبوده و داده‌های نرمال و غیرنرمال را برآزش می‌نماید.

آزمون سوبل (Sobel Test) یک آزمون پرکاربرد است که برای آزمون معنی‌داری تاثیر میانجی یک متغیر در رابطه میان دو متغیر دیگر به کار می‌رود.

در مواقعی که حجم نمونه اندک است، می‌بایست از همان فرمان Bootstrapping در نرم افزار SmartPls 2 استفاده نمود و اجرای آزمون سوبل بی‌فایده و اضافی است (داوری و همکاران، ۱۳۹۲، پراچر و همکاران، ۲۰۰۴).

فرضیه اول: ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

جهت بررسی تاثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر عملکرد مالی از تحلیل مسیر به شرح شکل ذیل استفاده می‌گردد:

ضرایب استاندارد: ضریب مسیر بیان‌کننده وجود رابطه علی خطی و شدت و جهت این رابطه بین دو متغیر مکنون است. ضریب استاندارد عددی بین ۱- تا ۱+ است که اگر برابر با صفر شوند، نشان‌دهنده نبود رابطه علی خطی بین دو متغیر پنهان است. هر چه به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، میزان تاثیر بیشتری را

فرضیه دوم فرعی سوم: تکنیک بهایابی بر مبنای فعالیت بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

ضرایب استاندارد: همانگونه که در نمودار (۹) دیده می شود تمامی ضرایب بین ۱- و ۱- می باشند یعنی اینکه متغیرها بر یکدیگر تاثیر گذار می باشند تاثیر تکنیک بهایابی بر مبنای فعالیت بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با ضریب ۰/۰۳۰ تاثیر دارد.

سطح معناداری: همانگونه که در نمودار شماره (۱۰) دیده می شود بارهای عاملی سوالات و اکثر مسیرهای بین متغیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار نمی باشند ضرایب استاندارد (۰/۵۳۶) کمتر از ۱/۹۶ می باشد. در این حالت می گوئیم روائی سازه و ساختار گویه ها و اکثر ضرایب مسیر تأیید نمی گردد.

فرضیه چهارم فرعی: تکنیک بهایابی هدف بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

ضرایب استاندارد: همانگونه که در نمودار (۱۱) دیده می- شود تمامی ضرایب بین ۱- و ۱- می باشند یعنی اینکه متغیرها بر یکدیگر تاثیر گذار می باشند تاثیر تکنیک بهایابی هدف بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با ضریب ۰/۰۹۰ تاثیر دارد.

سطح معناداری: همانگونه که در نمودار شماره (۱۲) دیده می شود بارهای عاملی سوالات و اکثر مسیرهای بین متغیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند. ضرایب استاندارد (۲/۳۴۲) بیشتر از ۱/۹۶ می باشد. در این حالت می- گوئیم روائی سازه و ساختار گویه ها و اکثر ضرایب مسیر تأیید می گردد.

فرضیه دوم فرعی اول: تکنیک بهایابی کایزن بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

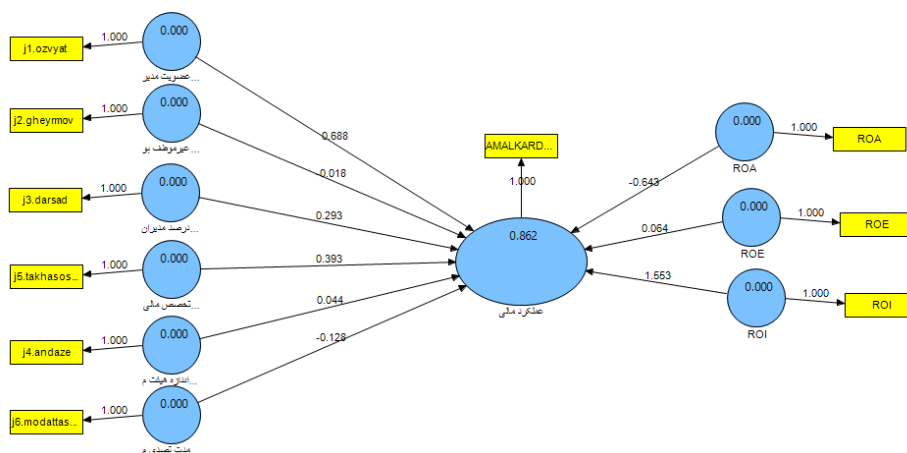
ضرایب استاندارد: همانگونه که در نمودار (۵) دیده می شود تمامی ضرایب بین ۱- و ۱- می باشند یعنی اینکه متغیرها بر یکدیگر تاثیر گذار می باشند تاثیر تکنیک بهایابی کایزن بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با ضریب ۰/۱۲۸- تاثیر دارد.

سطح معناداری: همانگونه که در نمودار شماره (۶) دیده می شود بارهای عاملی سوالات و اکثر مسیرهای بین متغیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند. ضرایب استاندارد (۳/۰۳۱) بیشتر از ۱/۹۶ می باشد. در این حالت می- گوئیم روائی سازه و ساختار گویه ها و ضرایب مسیر تأیید می گردد.

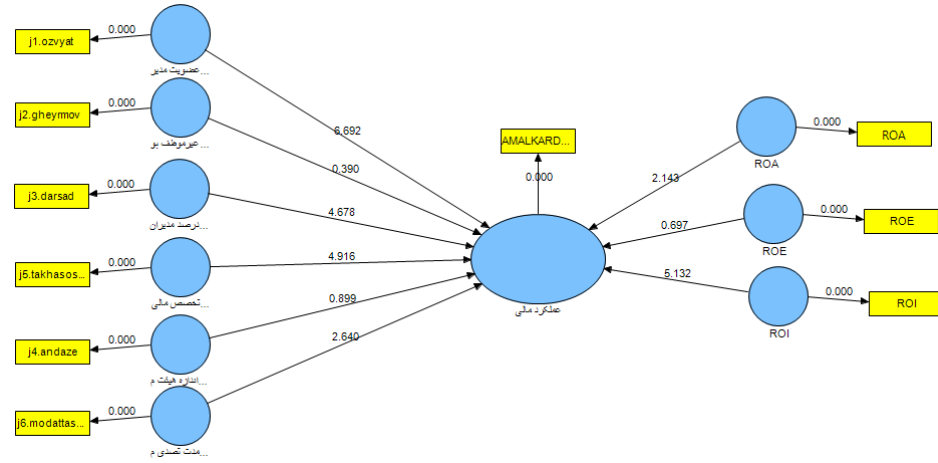
فرضیه دوم فرعی دوم: تکنیک بهایابی ارزیابی متوازن بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی تاثیر مثبت دارد.

ضرایب استاندارد: همانگونه که در نمودار (۷) دیده می شود تمامی ضرایب بین ۱- و ۱- می باشند یعنی اینکه متغیرها بر یکدیگر تاثیر گذار می باشند تاثیر تکنیک بهایابی ارزیابی متوازن بر شدت تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با ضریب ۰-/۰۹۵ تاثیر دارد.

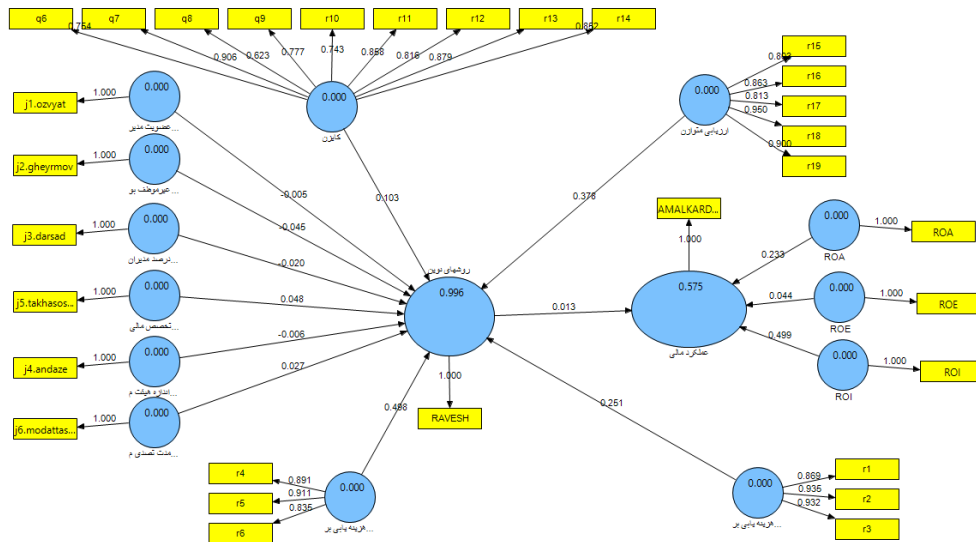
سطح معناداری: همانگونه که در نمودار شماره (۸) دیده می شود بارهای عاملی سوالات و اکثر مسیرهای بین متغیرها از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند. ضرایب استاندارد (۲/۰۵۰) بیشتر از ۱/۹۶ می باشد. در این حالت می- گوئیم روائی سازه و ساختار گویه ها و اکثر ضرایب مسیر تأیید می گردد.

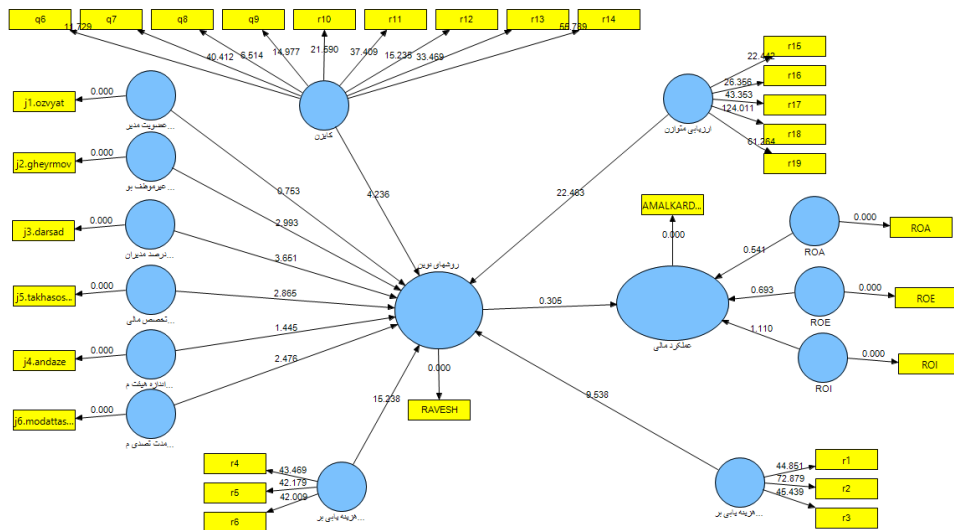
نمودار ۱- اندازه گیری مدل کلی در حالت استاندارد

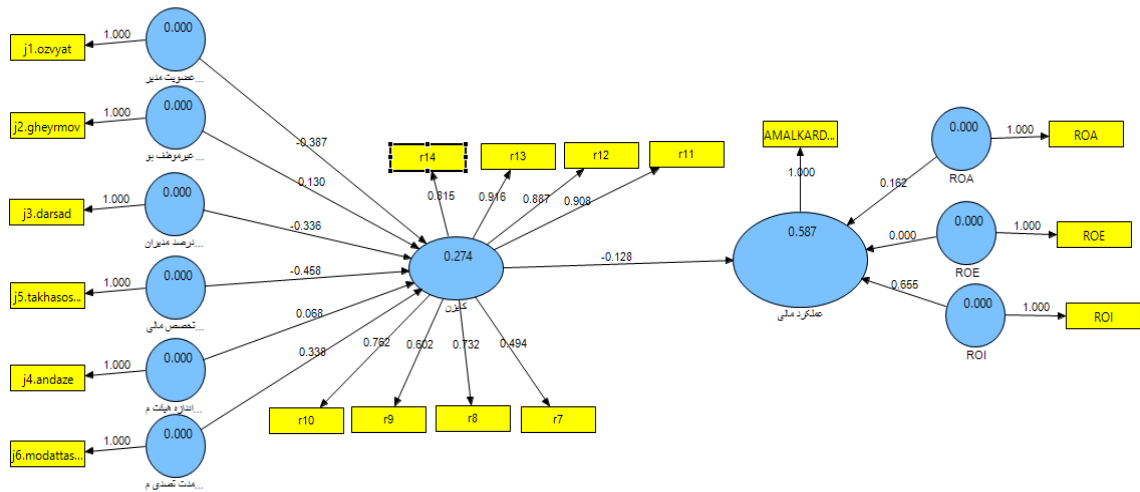
نمودار ۲- اندازه‌گیری مدل کلی در حالت معنی داری

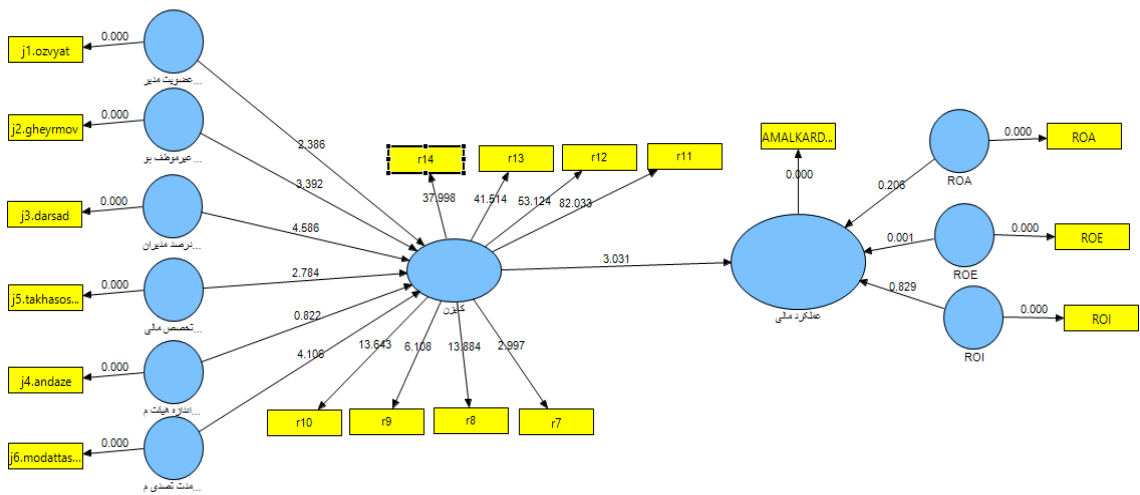
نمودار ۳- اندازه‌گیری مدل کلی فرضیه دوم در حالت ضرایب استاندارد

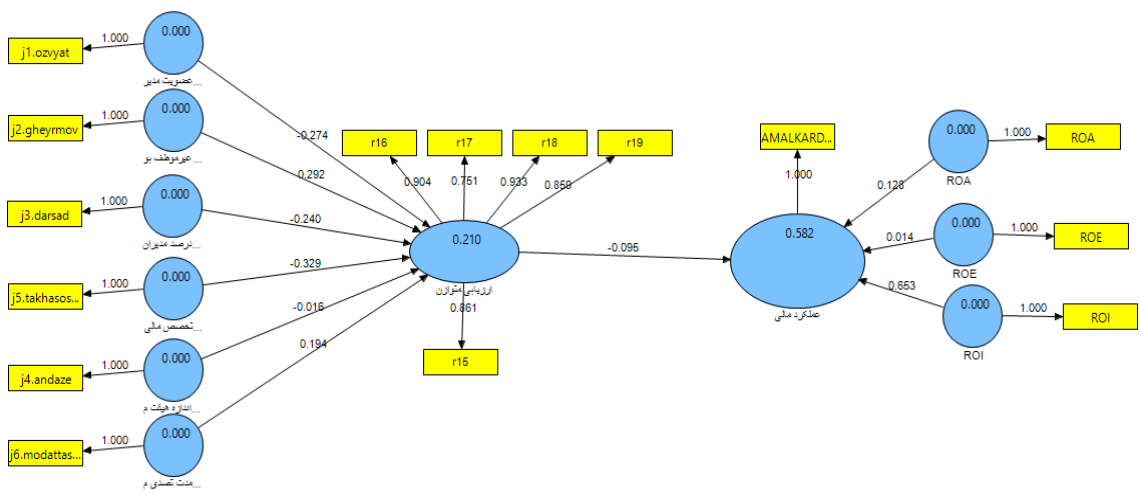
نمودار ۴- اندازه‌گیری مدل کلی فرضیه دوم در حالت معناداری

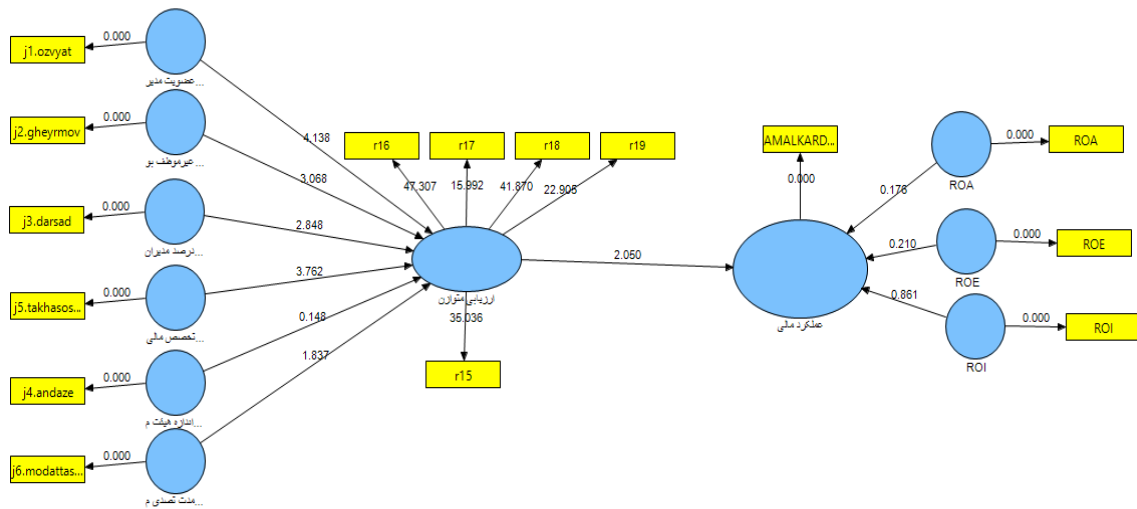
نمودار ۵- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی اول در حالت ضرایب استاندارد

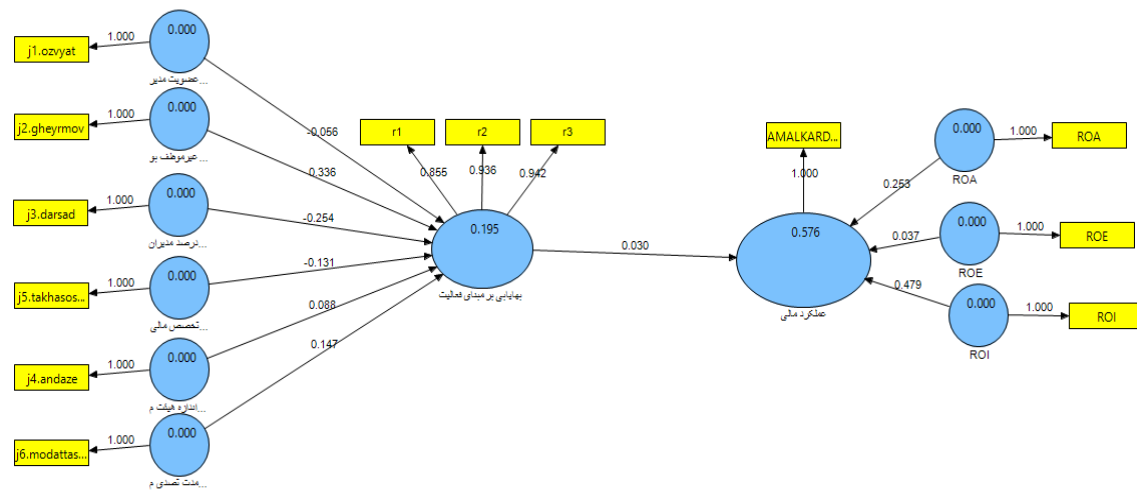
نمودار ۶- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی اول در حالت معناداری

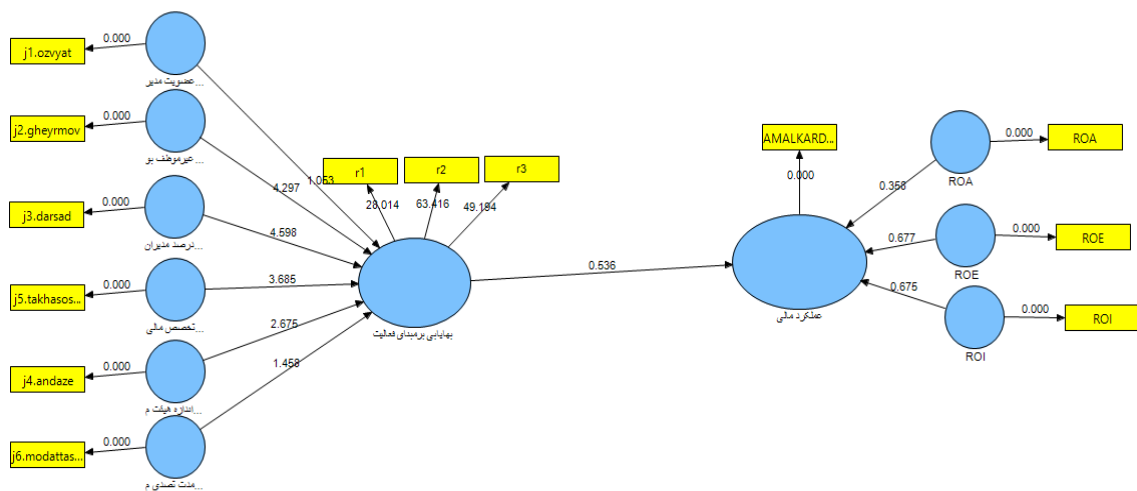
نمودار ۷- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی دوم در حالت ضرایب استاندارد

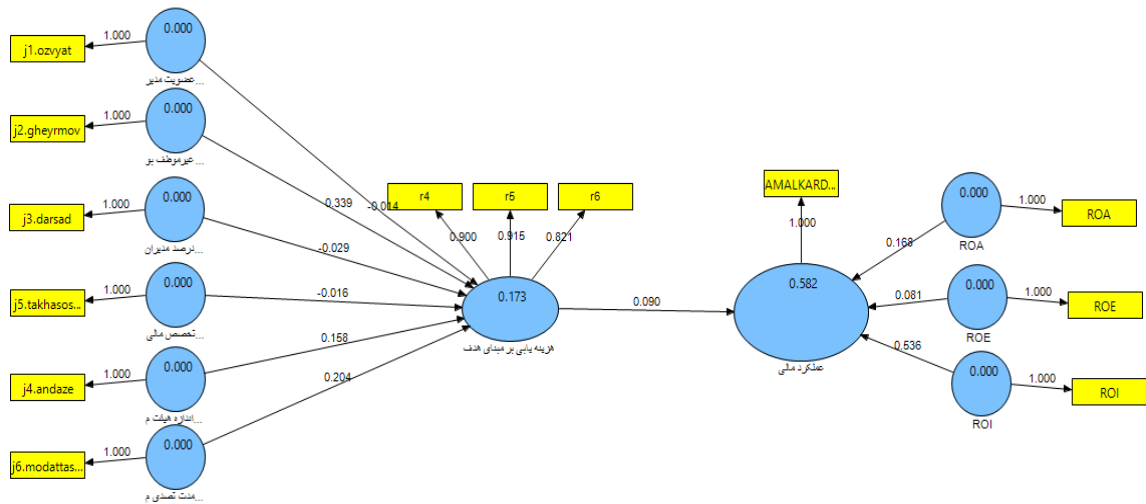
نمودار ۸- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی دوم در حالت معناداری

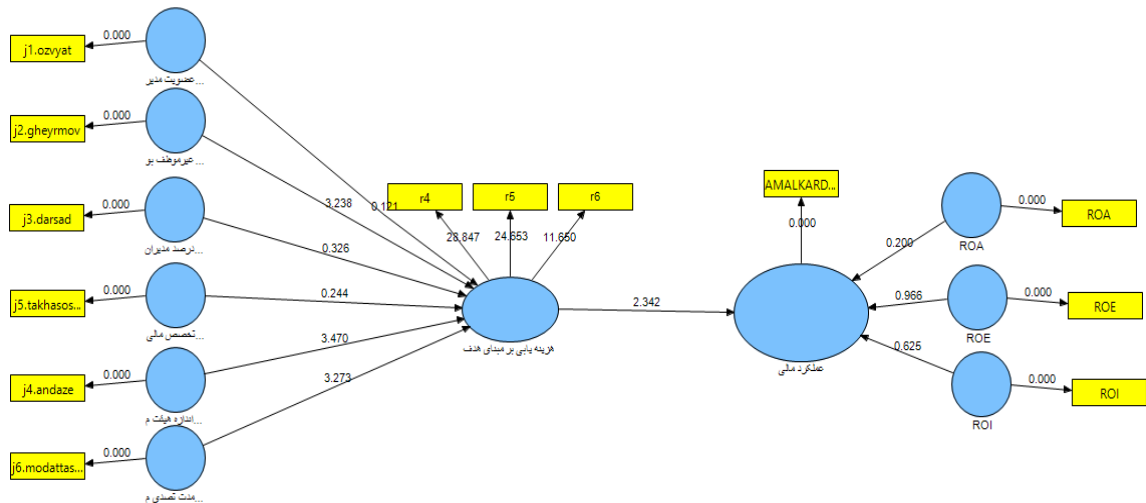
نمودار ۹- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی سوم در حالت ضرایب استاندارد

نمودار ۱۰- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی سوم در حالت معناداری

نمودار ۱۱- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی سوم در حالت ضرایب استاندارد

نمودار ۱۲- اندازه گیری مدل فرضیه دوم فرعی چهارم در حالت معناداری

۸- نتیجه گیری

هیئت مدیره از ارکان اصلی هر شرکت می باشد که سیاست های کلی شرکت براساس اهداف آن تدوین می گردد که نقش مهمی در انتخاب شیوه های دستیابی به تکنیک های حسابداری مدیریت نوین و نظارت بر عملکرد مدیران ایفا می نماید. با توجه به نقش نوآوری و اهمیت ویژگی های هیئت مدیره، این پژوهش صورت گرفته است.

یافته های پژوهش نشان می دهد که ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی بجز (عضویت مدیر عامل در هیئت مدیره و اندازه هیئت مدیره) تأثیر نداشته است و همچنین نتایج پژوهش نشان می دهد ویژگی های هیئت مدیره بر عملکرد مالی با نقش میانجی تکنیک های حسابداری مدیریت نوین بجز (غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره و اندازه هیئت مدیره) تأثیر نداشته است.

نیز در فرضیات فرعی (کایزن، هزینه یابی بر مبنای هدف، ارزیابی متوازن) تأثیر داشته است. ولی در خصوص بهایابی بر مبنای فعالیت تأثیر نداشته است.

پژوهش حاضر با پژوهش های وکیلی فرد و همکاران (۱۳۸۹) و گیچاکا و آدودا (۲۰۱۳) همراستا و همخوانی دارد ولی با پژوهش های خدای پور و همکاران (۱۳۹۳) و نیکبخت و همکاران (۱۳۸۹) و الپرارسمرا (۲۰۱۲) و کرماربج و همکاران (۲۰۱۸) متضاد می باشد و همچنین با قسمتی از پژوهش عرب مازاریزدی و همکاران (۱۳۸۹) که اندازه هیئت مدیره را مورد بررسی قرار داده متضاد ولی با قسمت دیگری که درصد مدیران غیرموظف هست همراستا است و همخوانی دارد.

از نتایج پژوهش می توان نتیجه گرفت که اندازه هیئت مدیره با نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت و

عوامل موثر بر توسعه نوآوری فردی" **فصلنامه مدیریت توسعه فناوری** (۲)، پائیز، ۱۵۵-۱۳۵.

خدمای پور، احمد، (۱۳۹۳)، "بررسی تاثیر ویژگی های هیات مدیره بر عملکرد شرکت در سطوح متفاوت رقابت بازار"، **دانشگاه شهید باهنر کرمان**.

داوری، علی و آرش رضازاده (۱۳۹۲)، "مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS". **انتشارات جهاد دانشگاهی**.

رهنمای رودپشتی، فریدون، (۱۳۹۶) "دایره المعارف نظریه-پردازی در حسابداری مدیریت" جلد ۲ و ۱ چاپ اول، **انتشارات ترمه**.

رهنمای رودپشتی، فریدون، نیکومرام، هاشم، بنی طالبی-دهکردی، بهاره، (۱۳۹۵)، "نظام اطلاعات حسابداری مدیریت مبتنی بر شبکه کنشگران"، چاپ اول، **انتشارات ترمه**.

رهنمای رودپشتی، فریدون، (۱۳۸۷). "مبانی حسابداری مدیریت"، **انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی**.

رهنمای رودپشتی فریدون، پورزمانی، زهرا، نیکومرام، هاشم و علی صیادی سومار (۱۳۹۸). "تحلیل نقش حسابداران مدیریت به عنوان مشاوران استراتژیک شرکت ها بر اساس آزمون الگوی اقتضایی"، **مجله دانش حسابداری**، دوره دهم، شماره ۳، صص ۸۹-۱۳۸.

رهنمای رودپشتی، فریدون، (۱۳۹۲) "حسابداری مدیریت راهبردی مبتنی بر مدیریت هزینه ارزش آفرین"، **انتشارات ترمه**.

رهنمای رودپشتی، فریدون، جلیلی، محمد، (۱۳۸۸) "هزینه یابی بر مبنای هدف مبتنی بر ارزش آفرینی"، **انتشارات ترمه**.

رهنمای رودپشتی، فریدون، (۱۳۸۷) "مبانی حسابداری مدیریت : رویکرد و دیدگاه نوین"، چاپ اول، **انتشارات آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات**.

عرب مازار یزدی، محمد و رضا طاهر خانی (۱۳۹۰). "تاثیر ترکیب هیات مدیره بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **مطالعات تجربی حسابداری مالی**، شماره ۲۹، صص ۹۷-۱.

قالیباف اصل، حسن و رضایی، فاطمه. (۱۳۸۶). "بررسی تأثیر ترکیب هیئت مدیره بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، **دوفصلنامه تحقیقات مالی** ۲۳(۳۳).

بدون آن تاثیری ندارد که علت آن می تواند اصلاحیه قانون تجارت ماده ۱۰۷ باشد که تعداد اعضای هیئت مدیره شرکت های سهامی عام را ۵ نفر تعیین نموده است. همچنین غیر موظف بودن رئیس هیئت مدیره با در نظر گرفتن نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت تایید شده است. این موضوع نشانگر این است که این ویژگی می تواند بر استفاده از روش های نوین متاثر باشد. و موضوع عضویت مدیر عامل در هیئت مدیره با نقش میانجی تکنیک های نوین حسابداری مدیریت تایید نشده که دلیل آن می تواند بی تاثیر این ویژگی بر انتخاب روش های نوین باشد. با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می گردد سهامداران عمده با در نظر گرفتن تاثیر ویژگی های ذکر شده در انتخاب و اداره هیئت مدیره دخالت نمایند تا بتوانند به عملکرد بهتری دست یابند.

فهرست منابع

احمدپور، احمد؛ ملکیان، اسفندیار؛ زارع بهنمیری، محمدجوادو نادی، زینب (۱۳۹۱) "بررسی نقش ساختار هیأت مدیره بر سرمایه فکری شرکتهای با رویکرد فازی، مطالعه موردی شرکتهای داروسازی بورس اوراق بهادار تهران". **مجله دانش حسابداری**، (۱)، ۹۳-۷۳.

تنانی، محسن؛ رجیبی، هادی. (۱۳۹۳) بررسی تاثیر اندازه و استقلال هیئت مدیره بر هزینه نمایندگی. **فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی**، ۶: (۲۳): ۱۰۳-۸۶.

چارلز هورن گرن، جورج فاستر، سربکانت داتار، (۱۳۹۰). **حسابداری صنعتی با تاکید بر مسائل مدیریتی**، (علی پارساییان، موسی بزرگ اصل). **تهران: ترمه** (نشر اصلی ۲۰۰۷).

حجازی رضوان، عارفه حسینی، (۱۳۸۵). **مقایسه رابطه ارزش افزوده بازار و ارزش افزوده اقتصادی با معیارهای حسابداری در بورس اوراق بهادار، پژوهشنامه اقتصادی**، شماره ۲۳، ۲۳۷-۲۶۲.

حساس یگانه، یحیی؛ دیبانتی دیلمی، زهرا؛ نوروزیگی، ابراهیم، (۱۳۹۰). "بررسی وضعیت حسابداری مدیریت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، **مجله حسابداری مدیریت**، سال چهارم، شماره هشت.

حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، "مفاهیم محاکمیت شرکتی"، **ماه نامه حسابدار**، شماره ۱۶۷.

حکاکی سید مسعود، سعید ارکانی سعید، کنجکاو منفرد امیر رضا، رضائی دولت آبادی حسین، (۱۳۹۲) "شناسائی

- Boyd, B. K. (1995). CEO Duality and Firm Performance: A Contingency Model. *Strategic Management Journal*, 16, 301-312.
- Brickley, J. A., Coles, J. L., & Gregg, J. (1997). Leadership Structure: Separating the CEO and Chairman of the Board. *Journal of Corporate Finance*, 3: 189-220.
- Baysinger, Barry. D., and Butler, Henry N. (1985). Corporate governance and the board of directors: Performance effects of changes in board composition. *Law, Economics and Organization Journal*, 1: 101-124.
- Chouaibi, J., Boujelbene, Y., & Affes, H. 2009. Characteristics of the board of directors and involvement in innovation activities: a cognitive perspective. *Corporate Board Role, Duties & Composition*, 3.
- Chouaibi, J., & Jarboui, A. 2012. Investigating the effect of the directors' board characteristics on financial performance through innovation activities. *International Journal of Behavioural Accounting and Finance*, 3.
- Chen, H.L. 2012. Board Characteristics and R&D Investment: Evidence from Taiwan's Electronics Industry. *Advances in Management & Applied Economics*, 2, 161-170.
- Coles, J.W., McWilliams, V.B., & Sen, N. (2001). An Examination of the Relationship of Governance Mechanisms to Performance. *Journal of Management*, 27: 23-50.
- Dalton, C.M. and Dalton, D. R. (2005), Boards of Directors: Utilizing Empirical Evidence in Developing Practical Prescriptions. *British Journal of Management*, 16: 91-97.
- Dalton, D. R., Daily, C. M., Ellstrand, A. E. and Johnson, J. L. (1998). 'Meta-analytic Reviews of Board Composition, Leadership Structure, and Financial Performance'. *Strategic Management Journal*, 19: 269-290.
- Drucker P. F. (1995) "The Information Executives Truly Need," *Harvard Business Review*, Jan./Feb. pp. 54-62.
- Eisenberg, Theodore, Sundgren, Stefan, and Martin T. Wells, (1998), Larger board size and decreasing firm value in small Firms, *Journal of Financial Economics*, 48: 35-54.
- Fama, E. F. and Jensen, M. C. (1983). Separation of Ownership and Control. *Journal of Law and Economics*, 16: 301-325.
- Fosberg, R. (1989). Outside Directors and Managerial Monitoring. *Akron Business and Economic Review*, 20: 24-32.
- Fuerst, O. and S. H. Kang. (2000). Corporate Governance, **Expected operating performance and pricing**. Draft.
- Gichaaga .p.m & Aduda.j.o (2013), Kenya Unpublished MBA Thesis, **University of Nairobi**.
- Gillan, S. L., Jay C. H., & Laura T. S. (2003). Explaining Corporate Governance: **Boards, Bylaws, and Charter Provisions**, Working paper.
- Hambrick, D.C. Geletkanycz, M.A. Fredrickson, J.W. (1993). Top executive commitment to the status quo: some tests of its determinants. *Strategic Management Journal* 14, 401-418.
- ملکیان، اسفندیار؛ شایسته‌مندی، حمیدرضا. (۱۳۹۴) "تبیین تأثیر سازوکارهای مدیریتی راهبری شرکتی بر ریسک-پذیری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی**: ۷، ۲۸(۱۰۵): ۱۲۶-۱۰۵.
- نیکبخت، محمدرضا؛ سیدی، سیدعزیز؛ هاشم‌الحسینی، روزبه، (۱۳۸۹) "تأثیر ویژگی های هیأت مدیره بر عملکرد شرکت"، **مجله پیشرفت های حسابداری دانشگاه شیراز**، ۲(۲). ۲۷۰-۲۵۱.
- نمازی، محمد و فاطمه مقیمی (۱۳۹۸). "بررسی نقش میانجی چالش‌های نوآوری در رابطه‌ی بین سازه‌های نوآوری و عملکرد مالی و اقتصادی شرکت"، **پژوهش‌های حسابداری مالی**، سال دهم، شماره ۲۷، چهارم، پیاپی (۳۸) ۷-۳۳.
- ویکراماسینگ، دانتورو آلاواتاج، چاندانا (۱۳۹۷)، "تحولات در حسابداری مدیریت"، (رضوان حجازی، محمد حیدری، اکبر کنعانی)، تهران: ترمه، (۲۰۰۷).
- Abdullah, S.N., Mohamad, Y., Mohamad, N. (2010). Financial restatements and corporate governance among Malaysian listed companies. *Managerial Auditing Journal*, 25, 526-552.
- Abrera-Suarez, M.K., & Martin-Santana, J.D. (2015). Board composition and performance in Spanish non-listed family firms: The influence of type of directors and CEO duality, *BRQ Business Research Quarterly*; 18 (4): 213-229.
- Ang, J. S., Rebel, A. C., & James, W. L. (2000). Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Finance*, 55: 81-106.
- Adams, R. B. and Mehran, H. (2005)., **Corporate Performance**, Board Structure and its Determinants in the Banking Industry in EFA 2005 Moscow Meetings.
- Agrawal, A., & Chadha, S. (2005). Corporate Governance and Accounting Scandals. *Law and Economics Journal*, 48: 371-406.
- Bachwald, A., & Thorwarth, S. 2015. Outside directors on the board, **competition and innovation**. *DICE Discussion Paper*, 173.
- Balatbat, M., Taylor, S. L., & Walter, T. S. (2004). **Corporate Governance**, Insider Ownership and Operating Performance of Australia
- Bhagat, S. and Black, B. (2002). The Non-correlation between board independence and long-term firm performance. *Corporation Law Journal*, 27: 231-274.
- Bonn, I., Yoshikawa, T. and Phan, P. H. (2004), Effects of Board Structure on Firm performance: A Comparison between Japan and Australia, *Asian Business & Management*, 3, 105-125

- Industrial Corporations, 1960-1980", **Administrative Science Quarterly**, 39, PP. 285-312.
- Pergola, T. (2006). Management Entrenchment, Corporate Governance, and Earnings Quality. Unpublished PhD Dissertation, Nova Southwestern University, **School of Business and Entrepreneurship**
- Petra, S. T. (2005). D Outside Independent Directors Strengthen Corporate Board? **Corporate Governance**, 5: 55-72.
- Preacher Kristopher J. and Andrew F. Hayes (2004). Behavior Research Methods, **SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models Instruments, & Computers** 2004, 36 (4), 717-731
- Rachdi, H and Elgaied, M. (2008). Composition, structure of board of directors and performance: **The Case of American Firms**, Available at SSRN: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1209442.
- Rüdiger, F., & Stulz, R. M. (2010). Why Do Firms Appoint CEOs as Outside Directors? **Journal of Financial Economics**, In Press, Corrected Proof, Available online 11 March 2010.
- Rhoaders, D. L., rechner P. L., & sundaramurthy, C. (2001) A Metaanalysis Leadership Structure and Financial Performance: are Two Heads Better than one? **Corporate Governance an International Review**. 9: 311-319.
- Vafeas, N. (2000), Board Structure and the Informativeness of Earnings, **Journal of Accounting and Public Policy**, 19: 139-160.
- Wu, Y. (2000). Honey, CalPERS Shrunk the Board, **Working Paper. University of Chicago**.
- Yermak, D. (1996). Higher Market Valuation of Companies with a Small Board of Directors. **Journal of Financial Economics**, 40; 185-211.
- Zattoni, A., Witt, M. A., Judge, W. Q., Talaulicar, T., Chen, J. J., Lewellyn, K., Hu, H, W., (2017) **Gabrielsson, J., Rivas, L, J., Puffer, S., Shukla, D., Lopez, F.**
- Hermalin, B. E. and Weisbach, M. S. (1991). The effects of board composition and direct incentives on firm performance. **Financial Management. Financial Management Association**, 20: 101-112.
- Hermalin, B. E. and Weisback, M. S. (2003), Board of Directors as an Endogenously Determined Institution: A Survey of the Economic Literature, Center for Responsible Business. **Working Paper Series**. Paper 3.
- Hermalin, B., & Weisbach, M. S. (2003). Boards of directors as an endogenously determined institution: a survey of the economic literature. **Economic Policy Review of the Federal Reserve Bank of New York**, 9 (1), 7-36.
- Hermalin, B. E., & Michael, S. W. (2003). Boards of directors as an endogenously determined institution: A survey of the economic literature. **Federal Reserve Bank of New York Economic Policy Review**, 9(1), 7-26.
- Hillman, A., Cannella, A, Jr, & Paetzhold, R. ,(2000),"The Resource Dependence Role of Corporate Directors: Strategic Adaption of Board Composition in Response to Environmental Change", **Journal of Management Studies**, 37, 235-255.
- Jensen, Michael C., (1993), the modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. **Journal of Finance**, 48: 831- 880.
- Kaplan, S. and B. Minton. (1994). Appointment of outsiders to Japanese boards: Determinants and implications for managers. **Journal of Financial Economics**, 36: 225-57.
- Kramarić, t, p & , Mirjana, A, A ,(2018), Measuring the impact of board characteristics on the performance of Croatian insurance companies, **International Journal of Engineering Business Management**, March 25, 2018; Issue published: January 1, 2018, Volume: 10a1.
- Mak, Y. T. and Yuanto, K. (2003), Board Size Really Matters: Further Evidence on the Negative Relationship Between Board Size and Firm Value, **Pulses by Singapore Stock Exchange**.
- Mak, Y. T. and Li, Y. (2001), Determinants of Corporate Ownership and Board Structure: Evidence from Singapore. **Journal of Corporate Finance**, 7: 236-56.
- Nishimura, A. (2002), Management accounting practices of japans affiliates in sangapore, Thailand and Malaysia, **a paper presented at asian management accounting forum in Fukuoka, Japan**, November 1-4.
- O'Connell, V and Cramer, N. (2010). The relationship between firm performance and board characteristics in Ireland. **European Management Journal**, In Press, Corrected Proof, Available online 21 March.
- Omran, M, (2009), Post-Privatization Corporate Governance and Firm Performance: The Role of Private Ownership Concentration, Identity and Board Composition. **Journal of Comparative Economics**, 37: 658-673.
- Ocasio, W. (1994), "Political Dynamics and the Circulation of Power: CEO Succession in U.S.

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 14/ No. 54/ Summer 2024

The Effect of board of directors' characteristics on Financial Performance through Innovative Managerial Accounting Techniques at Listed Companies

Hamidreza Malekhosseiny

Ph.D Student of Accounting, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran.

Mehdi ArabSalehi

Associate Professor. Department of Accounting, Faculty of Administrative Sciences and economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran
(Corresponding Author)

Daruosh Foroghi

Associate Professor. Department of Accounting, Faculty of Administrative Sciences and economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Abstract

The representation theory explains how the board is formed, the characteristics of the board, and the selection of directors. All of these events underline better financial performance. The shareholders have empowered managers to set the company's goals and they employ various tools one of which is managerial accounting to achieve those goals. In this study, using the information of 27 top listed companies in 1398, data related to innovative managerial accounting techniques were collected through a 19 item questionnaire designed by researchers. Data related to performance measurement were collected from Codal site the results of the research revealed that the size of the board of directors has no effect on the mediating role of innovative managerial accounting techniques and this can be attributed to the amendment of Article 107 of the Commercial Code. Also, the non-duty of the chairman of the board has been confirmed by considering the mediating role of innovative managerial accounting techniques, which can indicate the impact of using new methods. The issue of the CEO's membership in the board has not been confirmed by the mediating role of innovative managerial accounting techniques. According to the research findings, it is suggested that major shareholders, take into account the impact of the mentioned characteristics, in selecting the board of directors in order to achieve better performance.

Keywords: board of directors' characteristics; innovative managerial accounting techniques; financial performance; innovation

